

Ekumenický odkaz Františka Kolátora

~~ Arthur Jersák ~~

Křesťanství bylo v samém počátku laickým a charismatickým hnutím. A je možno říci, dokud bylo laickým hnutím lidovým, dokud bylo zájmem i životem lidí, kteří tvořili církve bez privilegií, jež neměla výsadního postavení ve společnosti, dotud bylo křesťanství skutečně ohrožující silou pro život společnosti. Není pochyb o tom, že i v době reformační nejsilnější hnutí byla ta, jichž se zmocnil lid. Platí to dodnes. Příkladem je průkopník českého ekumenismu František Kolátor.

Narodil se před sto lety (12. prosince 1877) v Kšelích na Českosobrodsku: horlivý vyznavač evangelia a sociálních zásad Ježíšových, evangelický novinář a jeden z prvních tajemníků Kostnické jednoty, laický kazatel Bratrské jednoty Chelčického. Vyrůstal ve skromných poměrech a v mládí si musel přivydělávat, aby mohl studovat. Podobně jako pozdější předseda Kostnické jednoty prof. Franta rozešel se již jako gymnasista s vládoucí církví, aby se stal jedním z předních laických pracovníků v evangelickém hnutí.

Když byly na Brněnsku v letech 1911—1912 pořádány tábory lidu a veřejné přednášky, byl v této akci předním činitelem. Jako tajemník Lidové osvěty šel s biblí v ruce od vesnice k vesnici a ve formě lidových přednášek všude zvěstoval slovo pravdy evangelia, nastavuje zároveň zrcadlo klerikalismu a náboženské nesnášenlivosti či lhostejnosti. Na těchto jeho cestách ho provázela i jeho choť Lydia spolu s kruhem nejbližších přátel z brněnského sboru. Když se Kolátor stal spolupracovníkem známého týdeníku Nový lid, byl i tam jeho duchovní podíl ihned patrný.

Jako tajemník Národní jednoty na Moravě získal cenné zkušenosti organizační, řečnické i žurnalistické. Po sňatku s Lydií Novotnou, spisovatelkou dětských próz a povídek, později správkyní dětského domova Chelčického v Pohořanech, mohl jich dobře užít za svého působení v Čechách, kam se krátce před vypuknutím první světové války přestěhoval. Brzy byl zvolen tajemníkem svazu čs. evangelíků.

Třebaže dosáhl slušného vzdělání bohosloveckého, takže se mohl postavit po bok nejlepších duchovních dělníků, zůstal pracovníkem dobrovolným vedle svého občanského zaměstnání v obchodě — s oleji a mazadly — které mu zajišťovalo existenční nezávislost. Kolátor se přimkl duchovně k moderním učitelům praktického křesťanství — prof. Rauschenbuschovi a H. E. Fosdickovi — a od svých studií v Hamburku a Glasgowě nepřestal sledovat současnou protestantskou teologii, hledaje usilovně cesty, jak vnášet duchovní energii evangelia do života člověka a společnosti nové doby. Ve svém dopise Dr. Fosdickovi, k jehož evangelickému aggiornamentu se jako svobodný protestant

spolu s prof. Žilkou hlásil — proti neplodné fundamentalistické tradici přesporní i domácí — napsal kus svého prorockého vyznání víry: Měl jsem stovky projevů ve všech částech naší vlasti. Jeden z nejúspěšnějších byl na téma: Nebezpečí malosti v náboženství (Matouš 23). Víme, že s nezralou, nedospělou vírou v Boha v Kristu, který je jedinou nadějí pro tento náš neduživý svět, nemůžeme vystačit. Spojení Ježíšova evangelia a vědy je možné a je s to obrodit svět. — Takové bylo krédo Františka Kolátora a jeho výhled do budoucnosti.

Kolátor stal se dobrým učitelem nových sil v praktické misijní škole. Dodnes na něho vděčně vzpomíná ne jeden z evangelizačních pracovníků moravských i českých. Když na jaře roku 1920 byl uspořádán tříměsíční kurs pro začínající kazatele, jeho přednášky z homiletiky patřily k nejoblíbenějším.

Byl často volán jako osvědčený řečník k přednáškám, býval schopným předsedou konferenčních jednání, perem vládl břitce a pohotově. Zúčastnil se jako delegát několika světových kongresů v době mezi válkami. Vedle nesčíslné řady článků do denních i odborných listů (redigoval časopis Export i Obchodní listy) stačil napsat několik odborných děl z oboru ekonomiky. Roku 1922 vydal paměti Aug. Meereise s názvem Šedesát let apoštolem.

Šťastně dovedl těžit svěřenými hřivnami, spojuje své zaměstnání s dobrovolnou prací veřejnou v díle evangelia. Právě toto spojení znamenalo u něho vynikající duchovní přínos: bratr Kolátor ukazoval církvi cestu z náboženské výlučnosti. Spolu s prof. Hromádkou rozuměl tak slovu Ježíšovu: Pole je tento svět. V duchu evangelia a ve shodě s pokrokovými zásadami reformace kladl přitom do popředí vždy myšlenku tolerance. Zásada tolerance mu patřila nerozlučně k hlavním principům evangelického hnutí. Znal v tom a přijímal jedinou normu: dát se poučit lepším výstižnějším výkladem Písma. V ruce 1927, když František Kolátor oslavil své 50. narozeniny, uveřejnil v měsíčníku Chelčický, který redigoval, článek o studiu Písma, ve kterém napsal: Největší zisk ze studia Písma je ten, že čtenáře uvádí v osobní přátelství s Ježíšem. Což může být něco ještě většího a cennějšího na světě? A toto osobní intimní přátelství samo o sobě stačí, abychom vyrostli v náboženské osobnosti. Není k tomu třeba zvláštních předpokladů: ani vzdělání, ani vysokého společenského postavení, ani vynikajících darů ducha. A když jsme uzavřeli s Ježíšem takové přátelství, stane se div: ti, kteří byli nejmenší, pojednou stanou se v Božím království největšími. — Fr. Kolátor navázal na starou biblickou tradici: Ježíš nazývá své učedníky přáteli.

V cyklu přednášek k nově přihlášeným členům bratrského sboru řekl: Hlavní věcí je nám život z Krista aneb jinými slovy — uskutečňování zásad Ježíšových v praxi: Ne ten, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království Božího, ale kdo činí vůli Otce mého. Nezáleží v řeči království Boží, ale v skutku. Je nutno realizovat, co Kristus chtěl a učil, v životě — ty ve svém, já ve svém.

Ve vzpomínce k 70. narozeninám jubilantovým mohl připomenout prof. Ant. Frinta v Kostnických jiskrách roku 1947 i dobré srdce a vzácný charakter Františka Kolátora, jak se projeví za světové války.

Daleko nejvýznamnější byla Kolátorova literární činnost duchovní. Jeho laická postila „Ze studnice vody živé“ svědčí o hlubokém vzdělání bohoslosloveckém i o síle jeho živého slova. Překlady z angličtiny vynikají kulturou jazyka (Kipling). V těžké době druhé světové války píše spolu se svou ženou útěšný spisek Třicet dnů v náruči Boží, který se stal studánkou živé vody nesčíslným čtenářům, vracejícím se ke knížečce, jež vyšla ve třech vydáních, vždy znovu. Po válce roku 1948 vydal Kolátor tiskem 25 vybraných kázání „z doby naší nesvobody“ — Na Božích cestách. Tiskem vyšly i jiné jeho projevy, jako přednáška Bratrská jednota Chelčického, její historie, program a cíl — příspěvek k ekumenickým snahám novodobého křesťanství, ze společného shromáždění všeevangelické mládeže. Dr. Amedeo Molnár tehdy ve své zprávě o tom v Kostnických jiskrách vyjádřil přání, aby podobných „příspěvků k ekumenickým snahám“ přibývalo.

Znameního ohlasu došel v české ekumeně časopis Chelčický, který František Kolátor po dobu deseti let před válkou redigoval (od roku 1924). Spolu s K. Vaculíkem a dalšími spolupracovníky vydával od r. 1920 rodinný kalendář Chelčický. — Rysem, který charakterizoval zvláště výrazné snahy Fr. Kolátora, bylo to, že při svém rozhledu a ohledu světovém a v úsilí přinášet to nejcennější a nejpokročilejší do domácího myšlení víry — že byl při tom pevně zakotven ve své teologii v tradici české reformace. Ve vší své práci usiloval o to, aby Její velký odkaz nezůstal nepochopen. Zemřel 5. 6. 1962.

Cesta laického apoštola a křesťanského rytíře bez bázně a hany — Františka Kolátora — je v tom hodna následování i dnes.

Původně vyšlo v časopise *Křesťanská revue*, 45 (1978), str. 99-100.